

# ŞİİRE DAİR DÜŞÜNCELER

Yas Ka

# İÇİNDEKİLER

|                                             |    |
|---------------------------------------------|----|
| İÇİNDEKİLER                                 | 2  |
| GİRİŞ                                       | 3  |
| ŞİİR NEDİR?                                 | 4  |
| ŞİİRDE BİR HİSSİN İŞLENMESİ                 | 6  |
| ŞİİRDE BİR FİKRİN İŞLENMESİ                 | 7  |
| ŞİİR HAKKINDA ŞİİRLER                       | 8  |
| AHMET HAŞİM                                 | 8  |
| SABAHATTİN KUDRET AKSAL                     | 8  |
| ŞİİR ÜSTÜNE NOTLAR                          | 8  |
| YAS KA                                      | 13 |
| ÖYLE YAZMAK                                 | 13 |
| ŞİİRDE KAFİYE                               | 14 |
| ŞİİR ANALİZLERİ                             | 15 |
| KENDİ TERCİHLERİM                           | 16 |
| OLAYA BİNAEN YAZILAN ŞİİRLERDE OLAY BİLGİSİ | 18 |

# GİRİŞ

Bu kitapçık şahsımın kafasında şiire dair cıvıltıyla uçuşan düşüncelerin bir akşam vakti bir ağaç beğenip onun dallarına tünmesi ile ortaya çıkan sessiz bir resimdir.

Bazı meselelere açıklık getirmiş olayım. Neyin nerede olduğu belli olsun. Kafam biraz rahatlasın.

Kendi düşüncelerimi açıklıyorum.

# ŞİİR NEDİR?

İlk sorulması gereken soru bu olmalı. Şiir nedir? Önümüze bir kişi ben bir şiir yazdım diyerek bir yazı koyduğunda “Bu şiir değil ki” diyeceğimiz durumlar nelerdir?

Kişi şöyle bir ifade yazarak şiir yazdım diyebilir mi?

Ne güzel bir hava

Ne güzel

Ne.

“Ben okula gidiyorum.” ifadesinin bir şiir olmadığı açık. Ancak birisi bunu şiir kitabının bir sayfasına şiir diye eklerse ne olur? Buna şöyle diyebilir miyiz? Bu bir şiir değildir. Saçmalıyorsun.

Şiir okunduğunda iyi hissettiren yazıdır desek kurtulur muyuz bu sorudan pratik bir şekilde? Keşke öyle rahat kurtulabilsek. Düz yazı da insanda güzel hisler oluşturabilir. O halde şiir düz olmayan ama güzel hisler oluşturan yazı mıdır?

Bir örnek üzerinden gidelim.

### **NESİR:**

Bugün hava gerçekten çok güzel.

### **DEVİRİK VE İKİ SATIR HALİNDE**

Hava gerçekten  
Çok güzel bugün.

İkincisinin farklı bir his verdiği görülüyor. Ve ikincisinde bir potansiyel var. Devamı gelmeli gibi.

Örneğimizi şu şekilde bir adım ileri götürelim.

### **NESİR:**

Bugün hava gerçekten çok güzel. Ama insan hayata küskün olunca, havanın dün, bugün veya yarın güzel olması bir şey ifade etmez.

### **DEVİRİK VE İKİ SATIR HALİNDE**

Hava gerçekten

Çok güzel bugün.  
Ama ben hayata küskün  
Yaşıyorum.  
Dün bugün veya yarın  
Güzel olması havanın  
Anlamsız benim için.

Yaklaşık olarak aynı anlama gelen iki kelimeler bütünü. Aradaki fark ne ve bu farklılık sonucunda ne oldu?

## **ŞİİRDE BİR HİSSİN İŞLENMESİ**

İnsanoğlunda his yoğunlaştığında konuşma şekli değişir. Günlük konuşmada kullanılan yapı ve kelimelerin yerini farklı yapı ve kelimeler alır.

Örneğin “Ah”. Örneğin tekrarlar. “Neden yaptın bunu neden, neden, neden?”

Dolayısı ile şiir histen iyi beslenir. Beslenme konularında son yıllarda bir deyim vardır. Ne yersen osun. Hakeza şiirin ne olduğu sorusunun cevabını bulmada beslendiği yer kolaylık

sağlar. “Şiir hissin cümleleri modüle etmesidir.” Kesin olarak budur demiyorum. Fikir.

## ŞİİRDE BİR FİKRİN İŞLENMESİ

*Diyor ki doğru yolu  
Gösterecek dinler mi?  
İşine gelmeyince  
Tıbbı reddeden  
Rabbi dinler mi?*

Bu şiirde bir fikir işlenmiştir. Fikir şiirde işlenince adeta daha güçlü savunulmaktadır. Fikirler yanlışlık ve doğruluk açısından tartışmaya açıktır. Fakat fikir şiirde olunca, sanki tartışmasızlaşmaktadır.

# ŞİİR HAKKINDA ŞİİRLER

**AHMET HAŞİM**

ŞAİRSİZ DÜNYA

Şairdir şiiri anlatan  
Şairdir seni tanıyan  
Şairdir duyguları yaşayan  
Şairdir size bakan

**SABAHATTİN KUDRET AKSAL**

ŞİİR ÜSTÜNE NOTLAR

1.  
imge avlama

gelirse kapıyı aç

düşüncenin içsel sesidir imge.

2.

ses

sesteki tını

bak işte o, çok önemli:

a'dan sonra u, u'dan sonra a.

3.

uyum

iniş çıkışı sesin

uyumu yineleme

başka grafikler.

4.

gerçekse dize düzenler solunumu.

5.

çok konuşma

suskinluğa yakın dur.

6.

şiir yazarken

eski ozanları düşün

eski, belki de  
çok eski.

7.

bir ilkçağ ozanı şiirini okusun istemez misin.

8.

göğе benzemeyi dene  
gök gibi doğal  
gök gibi şaşırtıcı

9.

ne duygu üret  
ne çağrışım  
o okurun işi.

10.

dengeli ol,  
öyle ki, cambaz sakar kalsın yanında.

11.

kıvılcım külün altında  
külünü karıştırmayı unutma.

12.

çağına uy,  
zaman dışıymışsın gibi davran  
bunda çelişki yok.

13.

bir avucun matematik,  
bir avucun büyü,  
bunda da çelişki yok.  
sonra düşün, olsa ne çıkar:  
çelişkidir şiir.

14

matematiğin rastlantısı da diyebilirsin ona.

15.

geceyle gündüze denk  
karşıtlığında  
bütünü tümleyen.

16.

demosthenes gibi yap  
ağzında çakıl taşı denize karşı konuşurdu o  
senin de dizeler olsun ağzında  
onlarla otur kalk  
onlarla uyu  
onlarla uyan.

17.

sözcük,  
sözcükten şaşma.

18.

insanlığın yükünü taşımıyorsan,  
kendinden söz etme.

19.

şiiir, tarihinden bu yana pek değişmedi  
insan yüzleri gibi tıpkı  
o denli benzer  
o denli başka.

20.

çaban özgünlüğe yönelik olmasın  
sıradan konuş  
unutma ki özgünlük mayanda ya var ya da yok  
çabayla ulaşılmaq istenen özgünlük  
ozanı daha bir iter sıradanlığa

21.

küçük bir sesteki çığlık  
benzemez hiçbir çığlığa.

22.

masanın anlamı yok,  
kuşun anlamı yok,  
pramidin anlamı yok.

23.

unutulmayı iste  
yeniden anımsanırsan  
sonsuz yaşam ondan sonra.

24.

daha da var, bunlar ilk usuma düşenler.

-genç bir ozana-

**YAS KA**

***ÖYLE YAZMAK***

*Arınarak bilgiden  
İlgiden ırak  
Öyle yazmak lazım  
Öyle yazmak.*

*Kafa boş, zihin asım  
Taş gibi odak  
Öyle yazmak lazım  
Öyle yazmak.*

*Yas Ka*

## ŞİİRDE KAFİYE KONUSU

### **ŞİİRDE KAFİYE**

*(Sunay Akın'a cevap)*

*Teyyare  
Elbette konamaz  
Her yere  
Bir ufak  
Pervaneli uçak  
Değilse.*

*Şiirde  
Konmak zorunda değil uyak  
Her yere  
Boeing gibi anlamlar*

*Ancak kafiyelele  
Güvenle iner.*

*Yas Ka*

# ŞİİR ANALİZLERİ

Şiiri işleyen beyindir. Ama acaba bu işleyiş nasıl olur. Şunu bir ağır çekimde görsek, şuna bir mikroskopla baksak, şunun bir şemasını çizip hangi uç nereye bağlanıyor takip edebilsek kusur etmiş olur muyuz?

Bu kısım aslında benim derdimi en somut şekilde ele aldığım kısım olacak.

Ben burada şiire bakınca kafamda olup biteni göstereceğim.  
Bana bir şair şiirini sunduğunda ne düşündüğüm.  
Benim şiirimi yazışım esnasında takip ettiğim düşünce şekli.

Şiirin bir ürün olduğu ve ortaya çıkan herhangi bir konuyla ilgili bir ürünün başına gelenlerin şiirin de başına geleceği hatırlanmalı.

Yüksek veya düşük olmak üzere bir kalitesi vardır.  
Kimi beğenir, kimi beğenmez. Ancak her ürünün bir alıcısı vardır.

## KENDİ TERCİHLERİM

Şiiri her yönden ve derinlemesine analiz etmek kazançlı olacaktır.

Şiir duyguya hitap eden bir yazı biçimidir o halde onu mantıksal şekilde ele almak uygun olmaz şeklinde düşünceler olabilir. Şiiri okuyan ne anlarsa mesele bundan ibarettir şeklinde bir görüş de olabilir.

Fakat bizim bakış açımıza göre şiiri okuyana önceden bilgi vermek verimi arttıracaktır. Bu bilgi her türlü bilgidir.

Bu bilginin bir kısmı klasik edebiyat eğitimidir.

*Mani olmasına*

*Şiirimin mani*

*Olacağım*

*Bozarak ölçüsünü*

*Hecenin.  
Kırarak belini hem  
Şiirde düzenin.  
Ölçü yok, düzen yok  
Serbestiz  
Sade müzede görülür artık  
Aruz.*

Hece ölçüsü, aruz ölçüsü nedir bilmeyen, şiirdeki akımlardan habersiz kişi elbette bu şiirden fazla bir şey anlamayacaktır.

Bir kısmı dilin gramer yapısına dair bilgidir.

Farklı bir bilgi de şiirde işlenen temanın anlaşılabilmesi için gerekli ön bilgidir. Mesela tarihi bir şiir ise ilgili tarihi bilmektir.

*Aşk ateşin zerrenin  
Çekirdeğindeki yangın,  
Ben yanmadım sencileyin  
Hararetinde aşkın.*

Şeklinde bir şiirde nükleer enerjiye işaret vardır. Bin yıl evvel Cabir Bin Hayyam bundan bahsetmiş olsa da, atomun çekirdeğindeki enerji 1900'lerin başında Albert Einstein tarafından ilk kez ayakları yere basacak şekilde açıklanmıştır.

Bugün muhtemelen çoğu kişi bu bilgiye kültürel seviyede sahip olduğundan yukarıdaki şiirde işaret edilen hadiseyi anlayacaktır. Ama konuyu bilmeyen için bunlar ne idüğü belirsiz kafiyeli laflardan ibarettir.

Aslında bir konuda bilgi sahibi olmayanı o konuda yazılmış şiir zaten ilgilendirmez diyebiliriz.

## **OLAYA BİNAEN YAZILAN ŞİİRLERDE OLAY BİLGİSİ**

Diğer konu da şiirin hangi hadiseye binaen yazıldığıdır. Bu noktada kuşkuluyum.

*Korkmayın,  
Beni bir daha görmeyeceğiniz  
Gün de gelecek  
Ne sesim ulaşacak  
Kulağınıza bir daha  
Ne cismime çarpıp da  
Güneşin ışıkları  
Gözünüze varacak.*

*Bir gün gelecek ki  
Ondan sonraki her gün  
Biraz daha silik olacak  
Kafanızda yüzüm.*

Bu Şiir okunduğunda okuyucunun aklında soyut hissiyat oluşur. Bu Şiir askerde onların bir daha yüzünü görmek istemeyecek seviyede bazı astsubaylarla sıkıntı yaşıyan bir asteğmenin hislerini ifade eder. Bu bilgiye sahip olmak okuyucunun kafasında Şiiri somutlaştıırarak basite indirgemiş olabilir.